

การสืบทอดอำนาจทางการเมืองโดยมิชอบ*

Illegitimate Succession of Political Power

กัจจบดี ก้องเบญจภูษ¹

บทคัดย่อ

การสืบทอดอำนาจทางการเมืองของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 คณะเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สืบทอดอำนาจยาวนาน 25 ปี จนกระทั่งถูกรัฐประหารโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อ พ.ศ. 2500 ต่อจากนั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร สืบทอดอำนาจต่อมาอีก 16 ปี จนเกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยคเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2517 ดูเหมือนจะเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่เกิดเหตุการณ์รุนแรง เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ทหารทำรัฐประหารจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนโดยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี มีแผนจะสืบทอดอำนาจนานถึง 12 ปี แต่บริหารราชการได้เพียง 1 ปี ก็ถูกยึดอำนาจและมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2521 ทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจเกิดทุจริตอย่างกว้างขวาง ทหารจึงเข้ามาทำรัฐประหารอีกครั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 จากนั้นจึงได้มีการเลือกตั้งในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2535 โดยพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี และมีการประท้วงว่าเป็นการสืบทอดอำนาจจนเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 นำไปสู่เรียกร้องให้ปฏิรูปการเมือง กระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “ปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญไทย”

¹ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นักการเมืองได้ใช้ช่องว่างของรัฐธรรมนูญ เพื่อสืบทอดอำนาจจนเป็นเหตุให้เกิดรัฐประหาร ใน พ.ศ. 2549 ต่อมา พ.ศ. 2557 คณะที่ทำการรัฐประหารจัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ นำมาประกาศใช้เมื่อ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 ดูเหมือนรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะเอื้ออำนวยให้เกิดการสืบทอดอำนาจของคณะทหารโดยผ่านกระบวนการทางการเมืองในที่สุด ประเทศไทยจะเกิดปัญหาทางการเมืองเหมือนที่ผ่านมามากต่อไป

คำสำคัญ: การสืบทอดอำนาจ, รัฐประหาร, ยึดอำนาจ

Abstract

The succession of political power in Thailand has begun since the Siamese revolution of 1932. The revolutionary government had succeeded power for 25 years. Until, Field Marshal Sarit Thanarat seized power in coup d'état in 1957. Subsequently, Field Marshal Thanom Kittikachon was succeeded power for the next 16 years from Field Marshal Sarit Thanarat, until Day of Great Sorrow took place on 14th October, 1973.

After the incident on 14th October, 1973, then Thailand government promulgated the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2517 (1974) by which Thailand seemed to become the complete democracy, but another violent incident broke out on 6th October 1976. The military had taken a coup to set up a civilian government, with Mr. Thanin Kraivichien as Prime Minister and a plan to seize power for up to 12 years. However, after one year of the administration, the government was toppled and the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2521 (1978) was promulgated. Politicians stepped in to gain power and committed corruption widely by which the military coup was staged a gain in February 1991. After that, the election took place in March, 1992 and General Suchinda Kraprayoon

served as Prime Minister. The protest was sparked over the alleged succession of political power, until the 1992 Black May took place and led to a demand for political reform. To solve these problems, the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997). Politicians exploited the legal loophole of the Constitution to succeed political power, which was the cause of the coup in 2006. Later in 2014, the coup d'état council set up the Constitution Drafting Committee, which promulgated the Constitution on 6th April 2017. It seems this Constitution will facilitate the succession of political power of Military Corps through political process. Finally, Thailand will have a political problem like the past.

Keywords: Succession of Political Power, Coup d'état, Seize the Power

ความนำ

ประชาธิปไตยมีผู้กล่าวไว้หลายความหมาย แต่ที่เข้าใจง่าย คือ การกล่าวของ อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชนโดยประชาชนเพื่อประชาชน² แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยตลอดระยะเวลา 85 ปี ที่ผ่านมา ดูเหมือนนำมาแต่รูปแบบหรือเปลือกนอกของระบอบประชาธิปไตย หาได้นำแก่นแท้ของระบอบประชาธิปไตยมาใช้ไม่ เริ่มมาจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อแย่งชิงอำนาจไปจากพระมหากษัตริย์ได้แล้ว ก็เกิดแย่งชิงอำนาจกันเองระหว่างคณะเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งการใช้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญในการสืบทอดอำนาจหรือใช้กระบวนการอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจการปกครอง โดยมีได้ค่านึงว่า วิธีการชอบ

² สิริ เปรมจิตต์, (2516), *ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา*, กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา, หน้า 133.

หรือไม่ เป็นการแย่งชิงอำนาจอันยาวนานผ่านมา 25 ปี จนกระทั่งถูกรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. 2500

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ถึง พ.ศ. 2523 ทหารได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง ส่วนหนึ่งมิได้เป็นไปตามวิธีการของระบอบประชาธิปไตย คือ ด้วยวิธียึดอำนาจหรือรัฐประหารให้ได้มาซึ่งอำนาจการปกครอง แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงในขณะนั้นก็เข้าใจได้ว่า การที่ทหารเข้ามามีอำนาจทางการเมืองในบางช่วงบางตอน ถึงจะไม่เป็นไปตามวิธีการของระบอบประชาธิปไตย แต่เป็นการรักษาไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตย มิให้ประเทศตกไปอยู่ภายใต้แห่งการปกครองของระบอบคอมมิวนิสต์³ ซึ่งมีแนวทางตรงข้ามกับระบอบประชาธิปไตย เพียงแต่ทหารเข้ามามีอำนาจทางการเมืองก็เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มิให้ลูกหลานปลายเท่านั้น แต่เมื่อทหารได้เข้ามามีอำนาจทางการเมืองแล้วมักจะพยายามสืบอำนาจของตนต่อไปอีก ทั้งที่ปัญหาของชาติยังมีได้แก้ไขให้จบสิ้นไปได้เพียงในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งดังเช่นทำการรบของทหาร แต่ต้องพัฒนาตลอดไป ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง นอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาติได้สำเร็จแล้ว ยังจะสร้างปัญหาให้กับบ้านเมืองในระยะยาวด้วย

หลังจากมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ออกมาใช้ ปัญหาคุกคามจากระบอบคอมมิวนิสต์ เริ่มลดน้อยลง แต่ก็ยังคงมีทหารพยายามที่จะเข้ามามีอำนาจทางการเมือง โดยก่อรัฐประหาร แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ทำให้นักการเมืองเข้ามามีอำนาจที่มีได้เป็นไปตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง จนกระทั่งเกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมือง ในที่สุดจึงได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาได้เกิดระบบเผด็จการรัฐสภา และพยายามผูกขาดอำนาจทางการเมือง เพื่อสืบทอดอำนาจอย่างขาดสำนึก เกิดทุจริตเชิงนโยบาย แต่ก็ไม่สามารถจะอยู่ในอำนาจต่อไปได้ เนื่องจากการใช้อำนาจโดยมิชอบ แต่ปัญหาต่าง ๆ

³ Mark, and F. Enqels, (1967), **Communist Manifesto**. A.J.P. Taylor (editor), Harmonds worth, Middlesex, Penguin, p. 12.

หาได้จบลงไม่ กลับทวีความรุนแรง สืบเนื่องมาเป็นเวลาสิบกว่าปี จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) ก็ยังไม่จบสิ้น

จากข้อเท็จจริงตลอดระยะเวลา 85 ปี ตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย มิได้เป็นไปตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง แต่เป็นการอ้างระบอบประชาธิปไตย เพื่อแสวงหาอำนาจและหาประโยชน์ เมื่อได้อำนาจแล้วก็พยายามสืบทอดอำนาจต่อไป ซึ่งเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยและความเจริญของชาติ

การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 อำนาจปกครองที่เคยอยู่ที่พระมหากษัตริย์ ได้ไปตกอยู่กับคณะเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยให้พระยามโนปกรณ์นิติธาดาเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างคณะเปลี่ยนแปลงการปกครองกับสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารราชการของรัฐบาลพระยามโนปกรณ์นิติธาดาก็มิได้มีความราบรื่นมากนัก จนกระทั่ง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2476 นายปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอเค้าโครงเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลเห็นว่า เค้าโครงดังกล่าว มีลักษณะเป็นแนวทางของระบอบคอมมิวนิสต์ ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและความมั่นคงของประเทศทำให้รัฐสภาเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงถึงขั้นที่รัฐบาลประกาศปิดสภา และงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา พร้อมทั้งประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยคอมมิวนิสต์ พุทธศักราช 2476 เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2476 เป็นผลทำให้นายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยไปต่างประเทศในช่วงเวลานั้น⁴

ความขัดแย้งดังกล่าว ทำให้พระยาพหลพลพยุหเสนา ทำการรัฐประหารรัฐบาลของพระยามโนปกรณ์นิติธาดา และได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรี นายปรีดี พนมยงค์ จึงกลับมายังประเทศไทยเพื่อรับตำแหน่งรัฐมนตรี ถึงอย่างไรก็ตาม

⁴ นคร พันธุ์ณรงค์, (2526), ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์, กรุงเทพฯ: พิชเนตร, หน้า 399.

การบริหารราชการของรัฐบาลพระยาพลพลพยุหเสนา ก็ได้เป็นไปด้วยความราบรื่น เนื่องจากการบริหารราชการของรัฐบาลมีความขัดแย้งกับพระราชวินิจฉัยอยู่เนือง ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จพระราชดำเนินไปประเทศอังกฤษ และทรงสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ต่อมาได้มีการเลือกตั้ง ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 และหลังจากการเลือกตั้ง พระยาพลพลพยุหเสนา ได้ปฏิเสฐที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีอีกต่อไป รวมระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีประมาณ 5 ปีเศษ

วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2481 สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ หลวงพิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้นด้วย ต่อมาหลวงพิบูลสงครามได้ลาออก เนื่องจากแพ้มติการตราพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ฯ พ.ศ. 2487 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2487 รวมระยะเวลาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี 5 ปีเศษ⁵

วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2487 นายควง อภัยวงศ์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ยังคงว่า จอมพล ป.พิบูลสงคราม ยังมีบารมีในกองทัพ อาจกลับมาทำรัฐประหารในรัฐบาลของตนจึงปลด จอมพล ป.พิบูลสงคราม ออกทุกตำแหน่ง และแต่งตั้งให้พระยาพลพลพยุหเสนาเป็นแม่ทัพใหญ่คุม 3 เหล่าทัพ นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กับนายควง อภัยวงศ์ ได้ปรึกษากันว่ารัฐธรรมนูญประกาศใช้มานานกว่า 14 ปีเศษ ซึ่งบ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาผู้แทนราษฎรจึงได้ตั้งคณะกรรมการอิสระหนึ่งพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ

⁵ กนก วงษ์ตระหง่าน, (2527), *การเมืองในระบบบประชาธิปไตย* (งานวิจัยการวิจัย), ลำดับที่ 6, (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 354.

เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พุทธศักราช 2488 และตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำการสอบสวนบุคคลที่ต้องหาว่า เป็นอาชญากรรมสงคราม ต่อมาวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2488 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ถูกจับข้อหาอาชญากรรมสงคราม ถูกควบคุมตัวอยู่ประมาณ 5 เดือน ศาลได้พิพากษาว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม พุทธศักราช 2488 ขัดรัฐธรรมนูญ จึงพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจอมพล ป.พิบูลสงคราม ไป

ต่อมา มีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ซึ่งเป็นการเลือกตั้ง ครั้งที่ 4 ในขณะนั้นพรรคประชาธิปัตย์ ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด สภามีมติให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี กลุ่มนายปรีดี พนมยงค์ แพ้การเลือกตั้งและมีได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรี เกิดความไม่พอใจได้นำวิธีที่มีชอบด้วยกฎหมายและคุณธรรมมาใช้ในทางการเมือง โจมตรีัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ตลอดมา จนกระทั่งวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2489 รัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ แพ้มติของสภาในการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองค่าใช้จ่ายของประชาชนในภาวะคับขัน พ.ศ. 2489 จึงลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นผลทำให้กลุ่มของนายปรีดี พนมยงค์ เสนอชื่อนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรี⁶

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 รัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 ร่างเสร็จ ได้ประกาศใช้ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างขึ้นมาเพื่อใช้กีดกันทางการเมือง คือ ห้ามข้าราชการประจำเข้ามาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในทางการเมือง ซึ่งหมายความว่า ผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนามิให้ทหารเข้ามามีอำนาจทางการเมือง ต่อมาวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 เสด็จสวรรคต นายปรีดี พนมยงค์ จึงลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ได้รับการสนับสนุนให้กลับเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปอีกครั้ง การบริหารราชการของรัฐบาลนายปรีดี พนมยงค์ ไม่สามารถบริหารราชการได้

⁶ สว่าง ลานเหลือ, (2515), 37 ปี แห่งการปฏิวัติ, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 112-156.

อย่างราบรื่น จึงได้ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2489 และสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับ นายปรีดี พนมยงค์ ต่อมาเที่ยงคืนของวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 รัฐบาลของหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ ได้ถูกรัฐประหารโดยคณะทหารที่มีจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นแกนนำ ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 4 โดยที่คณะทหารที่ทำการรัฐประหารไม่รับตำแหน่งทางการเมือง แต่ให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาล และจัดให้มีการเลือกตั้งครั้งที่ 6 นายควง อภัยวงศ์ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก แต่ปัญหาค่าครองชีพแพง ปัญหาทุจริตยังคงเป็นปัญหาใหญ่ของรัฐบาลที่ไม่สามารถแก้ไขได้ วันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2491 คณะรัฐประหารโดยการนำของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม บังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้น วันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2491 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่การบริหารราชการก็หาได้ราบรื่นไม่ เนื่องจากความแตกแยกของคณะเปลี่ยนแปลงการปกครองเอง ตลอดถึงปัญหาการเล่นพรรคเล่นพวกปัญหาทุจริต ต่อมาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 เกิด “กบฏวังหลวง” โดยการนำของนายปรีดี พนมยงค์ ในที่สุดนายปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยทางการเมือง ไปพำนักในต่างประเทศ และรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ยังบริหารราชการต่อไป แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ 4 เป็นฉบับชั่วคราว จึงได้ตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาเพื่อทำการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 5 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2492 ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้ได้เกิดปฏิวัติประชาชนในประเทศจีนเพื่อจะนำระบอบคอมมิวนิสต์เข้ามาใช้ในการปกครอง โดยนายเหมา เจ๋อตง ได้เป็นผู้นำในการปฏิวัติประชาชนสำเร็จและประกาศชัยชนะในปี พ.ศ. 2492 ทำให้เกิดการสู้รบเป็นการแทรกแซงของระบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นภัยคุกคามที่มาจากต่างประเทศเกี่ยวกับด้านความมั่นคงของชาติ จากปัญหาดังกล่าว ทำให้อาจอมพล ป.พิบูลสงคราม ต้องทำการยึดอำนาจรัฐบาลของตนเอง ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 5 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญ หวังว่าจะใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญสร้างรัฐบาลให้

เข้มแข็งแต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ และนำรัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 มาแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 6 โดยหวังที่จะใช้สมาชิกประเภทที่ 2 ซึ่งมาจากการแต่งตั้งทั้งหมดจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ 1 เป็นคะแนนเสียงที่ช่วยรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลมีความมั่นคง จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี และได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 8 โดยพรรคประชาธิปัตย์ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง⁷

หลังการเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎรมีมติให้จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี จากข้อเท็จจริงแสดงให้เห็นว่า จอมพล ป.พิบูลสงคราม สืบทอดอำนาจของตนเองได้สำเร็จ และเริ่มกวาดล้างพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยออกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 ขณะเดียวกันคอมมิวนิสต์ได้เคลื่อนไหวในพื้นที่ภาคอีสาน และภาคใต้ อีกทั้งโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายาได้ทวีความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมาสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ไทย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ร่วมก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) หรือ The South East Asia Treaty Organization (SEATO) เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศไทยได้ลงนาม เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2497⁸

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 9 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้นำรัฐมนตรี 9 คน ลงสมัครเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครและได้รับการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ถูกกล่าวหาว่า ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม จึงเป็นประเด็นให้เกิดการเรียกร้องปลุกระดมจากกลุ่มที่นิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ให้นักศึกษาประชาชนเดินขบวนประท้วงการเลือกตั้งและขับไล่จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นผลทำให้

⁷ กนก วงษ์ตระหง่าน, เพิ่งอ้าง, หน้า 371.

⁸ สว่าง ลานเหลือ, เพิ่งอ้าง, หน้า 282-287.

พลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลเอกถนอม กิตติขจร พลตรีประภาส จารุเสถียร ลาออกจากคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2500 และทำการรัฐประหารรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 โดยให้พลเอกถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี แต่บริหารราชการเป็นไปด้วยความลำบากมาก อันเนื่องมาจากภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ จึงต้องทำการยึดอำนาจรัฐบาลตนเองอีกครั้ง เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เป็นจุดเริ่มต้นของการปกป้องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อมิให้ระบอบคอมมิวนิสต์เข้ามาครอบครอง โดยคณะทหารที่ทำการยึดอำนาจประกาศอย่างชัดเจนว่า เพื่อรักษาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเข้าร่วมกับฝ่ายประชาธิปไตยโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ การใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 และตามประกาศภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้งประกาศคณะปฏิวัติในขณะนั้น เพื่อรักษาระบอบประชาธิปไตยของไทยไว้มิได้มีเจตนาที่จะละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แต่ทางตรงกันข้ามกลับเป็นการรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการเข้ามายึดครองของระบอบคอมมิวนิสต์ เนื่องจากระบอบคอมมิวนิสต์เป็นลัทธิจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 7 ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2502⁹ มีจำนวน 20 มาตรา และมาตรา 17 เป็นการรวมอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการไว้ที่นายกรัฐมนตรี ต่อมาวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 พลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐบาลจะต้องเร่งพัฒนาประเทศเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาภายในประเทศ และปัญหาภายนอกประเทศ คือ ภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มีประเทศจีนอยู่เบื้องหลัง โดยใช้ประเทศลาวและประเทศกัมพูชา เป็นฐานในการแทรกซึมประเทศไทย

⁹ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร, (2502), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 76, ตอนที่ 17 ฉบับพิเศษ, หน้า 1-8.

วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2506 พลเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่อสัญกรรม และสภาผู้แทนราษฎร มีมติให้พลเอกถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี จัดตั้งรัฐบาลและในขณะเดียวกันนั้นประเทศจีนได้เข้ามามีอิทธิพลในประเทศเพื่อนบ้านของไทย และประกาศอย่างเปิดเผยว่าจะเปิดสงครามกองโจรขึ้นในประเทศไทย

วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2508 เป็น “วันเสียงปืนแตก” คือ วันที่เกิดการปะทะกันด้วยอาวุธเป็นครั้งแรกระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2508 ประเทศจีนได้ประกาศตั้งกองบัญชาการขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 สหรัฐอเมริกาได้ทำการรบในเวียดนามอย่างเต็มรูปแบบร่วมกับประเทศพันธมิตรและได้ส่งกำลังทหารเข้าไปร่วมรบในสงครามเวียดนามรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ในช่วงปี พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2511 ได้เกิดการประท้วง เพื่อกดดันรัฐบาลให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และมีการเลือกตั้งโดยเร็วทำให้จอมพลถนอม กิตติขจร ต้องประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 8 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 เพื่อลดความตึงเครียดและลดปัญหาแทรกซ้อนอื่น ๆ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถูกประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511 และให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีพรรคสหประชาไทยที่มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าพรรคได้รับการเลือกตั้งมากที่สุดจำนวน 75 คน จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 219 คน ส่วนวุฒิสภา 104 คน ซึ่งส่วนใหญ่แต่งตั้งมาจากสมาชิกพรรคสหประชาไทยที่จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าพรรค

หลังจากการเลือกตั้งแล้ว จอมพลถนอม กิตติขจร ได้รับความไว้วางใจให้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไม่สามารถบริหารราชการได้อย่างราบรื่น เพราะต้องต่อสู้กับภัยคุกคามจากระบอบคอมมิวนิสต์ทั้งในและนอกประเทศ อีกทั้งนักการเมืองต่างเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มนักศึกษาเห็นว่า จอมพลถนอม กิตติขจร สืบทอดอำนาจเผด็จการทหารผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ทำให้บ้านเมืองไม่เป็นประชาธิปไตย กลุ่มต่าง ๆ เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล มีการปลุกระดมอย่างกว้างขวาง และจากข่าวกรองของทาง

ราชการทราบว่า กลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ เป็นผลให้จอมพลถนอม กิตติขจร ทำการยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 8 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 9

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 9 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2515¹⁰ มีสภาเดียวมาจากแต่งตั้งทั้งหมด จำนวน 299 คน และสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 4 ฝ่ายตรงข้ามมองว่า เป็นการสืบทอดอำนาจเผด็จการ จึงเกิดการปลุกระดมมวลชนให้เกิดยึดชังรัฐบาล มีการเผยแพร่แนวคิดระบอบคอมมิวนิสต์ในหลายรูปแบบอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดการเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยและการเลือกตั้งทวีความรุนแรงมากขึ้น กระบวนการของนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ รวมตัวกันประท้วงในลักษณะท้าทายรัฐบาล

จากปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศเอื้ออำนวยให้เกิดเหตุการณ์ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นผลให้จอมพลถนอม กิตติขจร ต้องลาออกและเดินทางไปต่างประเทศ แต่รัฐธรรมนูญและสภาผู้แทนราษฎรยังคงอยู่ สภาจึงมีมติให้นายสัญญาธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี จัดตั้งรัฐบาล

ตามข้อเท็จจริงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองของทหารไม่สามารถกระทำได้สำเร็จ เพียงแต่เข้ามาแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นมิให้ลุกลามบานปลายต่อไปเท่านั้น หากทหารยังคิดว่า ตนเองจะต้องแก้ปัญหาให้เบ็ดเสร็จจบสิ้นเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้อง เพราะปัญหาของชาติจะต้องแก้ไขตลอดไปไม่มีวันจบสิ้น และต้องอาศัยในทุกภาคส่วน อำนาจจึงเป็นเพียงอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ไม่สามารถใช้อำนาจได้ทุกเรื่อง สุดท้ายอำนาจจะกลับมาทำร้ายผู้ใช้อำนาจเอง

¹⁰ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร, (2515), ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 89, ตอนที่ 192 ก ฉบับพิเศษ, หน้า 1-12.

ต่อมาวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2517 ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 10 ปี พ.ศ. 2517 และได้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บังคับให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองและก่อนที่รัฐบาลจะเข้าบริหารราชการจะต้องเสนอนโยบายและต้องได้รับความไว้วางใจก่อน หลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้งจำนวน 72 เสียง ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด แต่เข้าบริหารประเทศไม่ได้ เนื่องจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ไม่ให้ความไว้วางใจในการแถลงนโยบาย ทำให้พรรคกิจสังคม ที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงจำนวน 18 คน แต่สามารถรวมพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ถึง 15 พรรค สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ เพราะแลกด้วยตำแหน่งทางการเมืองกับพรรคการเมืองต่าง ๆ แต่การบริหารราชการแผ่นดินก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลมีจำนวนมากถึง 15 พรรค ต่างเรียกร้องผลประโยชน์และเกิดการทุจริตอย่างกว้างขวาง ประกอบกับภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ยังคงมีอยู่ทั่วไป ถึงแม้รัฐบาลของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช จะนำพรรคกิจสังคมจัดตั้งรัฐบาลได้ และเปิดความสัมพันธ์อันดีกับจีน แต่ก็มีได้ทำให้รัฐบาลเข้มแข็งและไม่สามารถบริหารราชการได้อีกต่อไป จึงทำการยุบสภา เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 และจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 พรรคประชาธิปัตย์ โดยหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้เป็นนายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาล แต่การบริหารราชการแผ่นดินยังคงมีปัญหา บรรดานักการเมืองต่างเรียกร้องผลประโยชน์ และกดดันรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ คณะทหารโดยการนำของพลเรือเอกสฤษดิ์ ธนะชวนะ เข้าทำการรัฐประหารรัฐบาลของหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เพื่อแก้ปัญหาคความรุนแรงที่เกิดขึ้น

ฉนวนความรุนแรงมาจากการสร้างสถานการณ์จากการเสียชีวิตของนักศึกษา 2 คน โดยการถูกแขวนคอที่องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม แล้วเรียกร้องให้รัฐบาลหาคนกระทำความผิด

หลังจากที่ พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ เข้าทำการรัฐประหารเพื่อหยุดยั้งปัญหาแล้ว ได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 10 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 11 แล้วให้นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาลวางนโยบายในการพัฒนาประชาธิปไตยไว้ 12 ปี ซึ่งดูเหมือนเป็นการผูกขาดทางการเมืองและสืบทอดอำนาจที่ไม่ได้มาจากขบวนการของระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความตรงใจ เครียด ทำให้ พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ทำการยึดอำนาจรัฐบาลที่สนับสนุนสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 11 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 12 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 และพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี และจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เนื่องจากขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศเริ่มลดความขัดแย้งลง

รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 13 ได้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2521 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรี และเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากวุฒิสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งทั้งหมด แต่การบริหารราชการได้ประสบภาวะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องน้ำมันเชื้อเพลิงและผู้ลี้ภัย จึงจำเป็นต้องลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2523 เป็นช่วงสถานการณ์ทางการเมืองทั้งในและนอกประเทศดีขึ้น สหรัฐอเมริกากับรัสเซียสามารถตกลงเจรจาเรื่องการค้าอาวุธได้สำเร็จ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการสู้รบน้อยลง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือจากพรรคคอมมิวนิสต์จากต่างประเทศน้อยลง เนื่องจากรัฐบาลเริ่มมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศจีน และประเทศจีนจำเป็นต้องพึ่งพาประเทศไทยในการช่วยเหลือเขมรแดง จากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศไทยได้เอื้ออำนวย ในวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2523 รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จึงได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 66/2523 เป็นนโยบายที่รัฐบาลต้องการใช้การเมืองนำการทหาร ให้แนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์ ที่ทำการสู้รบกับทหารไทยได้กลับมาใช้ชีวิตปกติเป็น “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย”

แต่กระนั้นก็ตาม ปัญหาทางการเมืองภายในประเทศยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแย่งผลประโยชน์ของพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาล ทหารบางกลุ่มยังหวังที่จะเข้ามามีอำนาจ ด้วยการรัฐประหาร และการขยายบทบาทของนายทหารที่คุมกำลังรบ โดยหวังจะเข้ามามีอำนาจทางการเมือง โดยสร้างเงื่อนไขให้รัฐบาลกดดันให้แก้ไขรัฐธรรมนูญตามความต้องการของตน ทำให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยุบสภาและมีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526¹¹ แต่ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ ไม่มีพรรคใดได้เสียงข้างมาก ต้องตั้งรัฐบาลผสมและให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2526 ภัยคุกคามของรัฐบาลยังเป็นบุคคลเดียวกัน คือ พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก พยายามเข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยทำหนังสือเปิดผนึกให้รัฐบาลลดค่าเงินบาท แล้วปรับคณะรัฐมนตรี อีกทั้งเกิดความแตกแยกของพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลเป็นผลทำให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยุบสภาครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2529 อีกทั้งปลดพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก จากผู้บัญชาการทหารบกให้เหลือตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพียงตำแหน่งเดียว และแต่งตั้งพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เสนาธิการทหารบกเป็น ผู้บัญชาการทหารบกแทน

หลังจากพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยุบสภาแล้วได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529¹² ผลการเลือกตั้งไม่มีพรรคการเมืองใดได้เสียงข้างมากเด็ดขาด จึงมีมติให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเป็น สมัยที่ 3 การบริหารราชการของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ยังคงเป็นปัญหาเดิม ๆ ปัญหา การแย่งผลประโยชน์ของพรรคร่วมรัฐบาล จนนำไปสู่การประกาศยุบสภา เมื่อวันที่

¹¹ พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร, (2526), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 100, ตอนที่ 39 ก ฉบับพิเศษ, หน้า 7-8.

¹² พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร, (2529), *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 103, ตอนที่ 73 ก ฉบับพิเศษ, หน้า 1-2.

29 เมษายน พ.ศ. 2531 และผลการเลือกตั้งในครั้งนั้นพรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นนายกรัฐมนตรี เกิดโครงการในการพัฒนาประเทศในเรื่องสาธารณูปโภคขนาดใหญ่จำนวนมาก จนเป็นที่กล่าวขานว่า เป็นรัฐบาลที่มีการทุจริตมากที่สุดรัฐบาลหนึ่ง และนักหนังสือพิมพ์ขนานนามรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ว่า “Buffet Cabinet” อีกทั้งการบริหารราชการของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีความขัดแย้งกับทหารตลอดมาเป็นระยะ ๆ ส่งผลให้พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ลาออกจากความเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อทำการปรับคณะรัฐมนตรี ลดความขัดแย้งและสร้างความมั่นคงให้รัฐบาล เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2533 คณะรัฐมนตรีชุดใหม่บริหารราชการได้เพียง 2 เดือนเศษ ก็ถูกคณะทหารที่เรียกตนเองว่า “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ” หรือ รสช. ซึ่งนำโดยพลเอกสุนทร คงสมพงษ์ และพลเอกสุจินดา คราประยูร เข้าทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 โดยอ้างเหตุว่า รัฐบาลเต็มไปด้วยการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ช่มเหรงแก่งแย่งราชการประจำ เป็นเหตุจกรรัฐสภา อีกทั้งทำให้เกิดความแตกแยกในกองทัพและบิดเบือนคดีลอบสังหารพระราชวงศ์

การรัฐประหารครั้งนี้ได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 13 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 14 เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2534¹³ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้ให้นายอนันต์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้เสร็จสิ้นภายใน 1 ปี

วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2534 เป็นวันที่รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 15 ประกาศใช้¹⁴ และให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ปรากฏว่า การเลือกตั้งครั้งนั้น

¹³ ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร, (2534), **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 108, ตอนที่ 40 ก ฉบับพิเศษ, หน้า 1-14.

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (2534), **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่มที่ 108, ตอนที่ 216 ก ฉบับพิเศษ, หน้า 1-80.

มีการทุจริตการเลือกตั้งในหลายรูปแบบ และผลการเลือกตั้งไม่มีพรรคการเมืองใดมีเสียงข้างมาก จึงเกิดการรวมตัวจากพรรคการเมืองต่าง ๆ จำนวน 5 พรรค สนับสนุนให้ พลเอก สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี และได้รับโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2535 แต่การเป็นนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นสาเหตุของการประท้วงขับไล่นายกรัฐมนตรี เพราะเห็นว่า เป็นการสืบทอดอำนาจเผด็จการโดยผ่านคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ที่ร่างรัฐธรรมนูญให้เอื้อประโยชน์ให้ทหารสืบทอดอำนาจทางการเมือง โดยผ่านกระบวนการของระบอบประชาธิปไตย การประท้วงได้ทวีความรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นการจลาจลปะทะกันระหว่างทหารกับกลุ่มผู้ประท้วงต่างได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 พลเอกสุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี กับพลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้เป็นแกนนำในการประท้วงได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และหลังจากการเข้าเฝ้าแล้ว พลเอกสุจินดา คราประยูร ได้ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีในที่สุด ประธานรัฐสภาได้นำชื่อนายอานันท์ ปันยารชุน ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2535

จากข้อเท็จจริงที่ผ่านมาจะพบว่า ทหารที่ทำการยึดอำนาจ หรือรัฐประหารก็เพียงแต่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่หากจะสานต่อสืบทอดอำนาจโดยผ่านผู้ร่างรัฐธรรมนูญ หรือด้วยวิธีการใดก็ตาม ย่อมไม่บรรลุผลสำเร็จจะถูกต้องด้านค้ำค้ำ แม้แต่กลุ่มบุคคลที่พอใจสนับสนุนให้ทหารทำการยึดอำนาจหรือรัฐประหาร เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าทหารไม่สามารถจะแก้ปัญหาทุกอย่างได้ เนื่องจากปัญหาของชาติไม่ว่าประเทศใดก็ตามต้องแก้ไขปรับปรุงตลอดเวลาไม่มีวันจบสิ้น เพราะหากทหารอยู่ในอำนาจนานจนเกินไป นอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้แล้ว ยังจะสร้างปัญหาขึ้นใหม่และใช้อำนาจโดยไม่สุจริตกลายเป็นเผด็จการทหารในที่สุด

หลังจากที่นายอานันท์ ปันยารชุน ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชแผ่นดินแล้วสภาผู้แทนราษฎรได้เรียกร้องให้แก้ไขและเพิ่มเติมในหลายประเด็น เช่น ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

หลังจากรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญแล้ว จึงจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ผลการเลือกตั้งพรรคประชาธิปัตย์ มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากที่สุด เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2535 และในช่วงเวลานี้องค์ที่ประชาชนได้เรียกร้องให้ทำการ ปฏิรูปทางการเมือง พรรคการเมืองต่าง ๆ ตอบรับคำเรียกร้องของประชาชน แต่การบริหารราชการของนายชวน หลีกภัย ยังมีปัญหา ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2538 ฝ่ายค้านอภิปรายรัฐบาล เรื่อง ที่ดิน ส.ป.ก. 401 เนื่องจากรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ ถูกกล่าวหาว่า ไม่สุจริต เป็นผลให้พรรคพลังธรรมถอนตัวจากรัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 และให้มีการเลือกตั้ง ทั่วไป ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

การเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 นั้น เกิดวิกฤตทางการเมือง ใหม่ เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดว่า นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งก็หมายความว่า หากพรรคการเมืองใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดก็จะได้มีโอกาส เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลและได้เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยเหตุนี้ จึงมีการซื้อผู้สมัครรับ เลือกตั้งที่มีประวัติเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อนเข้าสังกัดพรรคของตนเอง ทำให้มีผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยยอมย้ายพรรคการเมือง หากได้ ค่าตอบแทนเป็นที่พอใจ หลังการเลือกตั้งพรรคชาติไทยได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากที่สุด นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย จึงได้เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2539 พรรคฝ่ายค้านนำโดย พรรคประชาธิปัตย์เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีจำนวน 10 คน เกี่ยวกับการบริหาร ราชการไม่สุจริต ถึงแม้ผลการลงมติฝ่ายรัฐบาลชนะ แต่ก็ทำให้นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ต้องปรับคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 และได้ถูกกดดัน จากพรรคร่วมรัฐบาลให้นายบรรหาร ศิลปอาชา ลาออก แต่นายบรรหาร ศิลปอาชา ไม่ลาออก และประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2539 พร้อมทั้งกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 บรรดานักการเมืองต่างย้ายพรรคการเมืองเป็นจำนวนมาก

โดยหวังจะหาพรรคการเมืองที่มีโอกาสเป็นรัฐบาล และขายตัวให้กับพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นรัฐบาล

ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 พรรคความหวังใหม่ เป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล โดย พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 แต่การจัดตั้งรัฐบาลมีปัญหา เนื่องจากพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลต่อรองตำแหน่งรัฐมนตรี และเลือกกระทรวงที่ต้องการเข้าไปบริหาร หากพรรคความหวังใหม่ไม่ยินยอม ก็หมดโอกาสในการจัดตั้งรัฐบาล ด้วยเหตุผลดังกล่าว พรรคความหวังใหม่ จึงมิได้บริหารกระทรวงที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าววิกฤตทางเศรษฐกิจเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น จึงต้องเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อีกทั้งกับนักลงทุนต่างชาติโจมตีค่าเงินบาท เกิดผลเสียหายต่อทุกภาคส่วน เรียกว่า “วิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง” ทำให้ธุรกิจการลงทุนในระดับต่าง ๆ ต้องล้มละลายเป็นจำนวนมาก

ต่อมา พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้ประกาศลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ จึงเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม สมัยที่ 2 เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 แต่การบริหารราชการแผ่นดินก็ยังคงเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากรัฐบาลผสมหลายพรรคการเมืองและปัญหาทางเศรษฐกิจที่หมักหมมจากรัฐบาลที่ผ่านมา ประกอบกับพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลมีปัญหาภายในพรรค อีกทั้งรัฐมนตรีของพรรคประชาธิปัตย์ต้องคดีทุจริต ทำให้ ปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ถูกเปิดอภิปรายถึง 2 ครั้ง

ต่อมาวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ประกาศยุบสภา และมีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 คือ รัฐธรรมนูญที่เกิดจากการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมือง ในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคไทยรักไทยได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดจึงเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 รูปแบบการบริหารรวดเร็ว เกิดนโยบายใหม่ ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับวิธีประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลมีคุณภาพ ทำให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นที่พอใจของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีกลุ่มเรียกร้องความโปร่งใสของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เรื่องการแถลงบัญชีทรัพย์สิน วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2544 ศาลรัฐธรรมนูญพิพากษาพินิจ แต่เนื่องจากรัฐบาลของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐบาลผสมกับพรรคการเมืองอื่น ซึ่งพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ต้องการที่จะเป็นพรรคการเมืองเสียงข้างมากเพียงพรรคเดียว จึงได้ใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกดดันให้พรรคชาติพัฒนาต้องยุบพรรคมารวมกับพรรคไทยรักไทย ทั้ง ๆ ที่ก่อนการเลือกตั้งพรรคการเมืองหลายพรรคยอมยุบพรรคการเมืองมารวมกับพรรคไทยรักไทย ทำให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคที่เข้มแข็งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากที่สุด วันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2545 พรรคชาติพัฒนาได้ยุบพรรคมารวมกับพรรคไทยรักไทย และหัวหน้าพรรคได้กลับเข้ามาเป็นรัฐมนตรี ทำให้รัฐบาลของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีความมั่นคงมากขึ้นและช่วง 4 ปีแรก ในการบริหารราชการของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีกลุ่มต่อต้านเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเปิดเผยแต่ก็ไม่สามารถทำให้รัฐบาลขาดความเชื่อมั่นจากประชาชนแต่อย่างใด การบริหารราชการครบวาระ 4 ปี ได้ประกาศยุบสภาในวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548

ผลการเลือกตั้ง พรรคไทยรักไทยได้รับคะแนนสนับสนุนจากประชาชนอย่างท่วมท้น ถึง 19 ล้านเสียง และได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 377 คน จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 500 คน เป็นรัฐบาลเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ประกอบกับสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง และการเลือกตั้งของวุฒิสภาห้ามหาเสียง ทำได้เพียงแนะนำตัว ดังนั้น การเลือกตั้งวุฒิสภาจึงต้องอาศัยฐานเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีวุฒิสภาจำนวน

หนึ่งจำเป็นต้องเข้าเป็นแนวร่วมของพรรคไทยรักไทยอย่างลับ ๆ เป็นผลทำให้พรรคไทยรักไทยกลายเป็น “เผด็จการรัฐสภา”

พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้รับโปรดเกล้าฯ เป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 และการเป็นรัฐบาลของพรรคไทยรักไทยในครั้งนี้ เป็นรัฐบาลพรรคเดียว รัฐบาลได้เสนอกฎหมายเกี่ยวกับให้ต่างชาติซื้อหุ้นจากร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 50 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2549 และครอบครัวชินวัตร ขายหุ้นให้กับบริษัทของประเทศสิงคโปร์ และจุดนี้เองเป็นการก่อตัวของ “กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” ต่อต้านพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และลูกหลานปลายมีประชาชนมาร่วมต่อต้านเป็นจำนวนมาก เพื่อยับยั้งความรุนแรงพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 และประกาศเลือกตั้งใหม่วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2548 แต่ดูเหมือนทำให้สถานการณ์รุนแรงมากขึ้น

การเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2548 พรรคประชาธิปัตย์ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทำให้การเลือกตั้งในหลายจังหวัดมีปัญหาต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ ขณะเดียวกัน การประท้วงพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และเรียกร้องให้ “ทักษิณออกไป” ทวีความรุนแรงขึ้นถึงขนาดที่ผู้สนับสนุนและผู้ประท้วง จะเกิดการปะทะกัน เป็นผลทำให้คณะทหารที่เรียกตัวเองว่า “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (คปค.) เข้ามาทำการรัฐประหาร เพื่อระงับความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16

จากข้อเท็จจริงที่ผ่านมามองเห็นว่า พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นำพรรคไทยรักไทย เข้าบริหารประเทศโดยใช้แนวทางประชานิยมและใช้กลไกทางการเมือง อาศัยช่องว่างของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ด้วยการยุบพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้ากับพรรคของตนเองจนได้เสียงข้างมากในสภาอย่างเด็ดขาดและใช้สภาในการแสวงหาอำนาจและประโยชน์ทางการเมืองจน กลายเป็นเผด็จการรัฐสภา เกิดการทุจริตเชิงนโยบายรวมทั้งเข้าไปก้าวร้าวข้าราชการประจำ องค์กรอิสระ และศาล วางแผนในการครองอำนาจทางการเมือง 12 ปีหรือมากกว่า ซึ่งเป็นการสืบทอดอำนาจเผด็จการรัฐสภา

เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม และมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองไปจากที่เป็นอยู่ ทำให้คณะทหารทำการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 16 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 17 (ฉบับชั่วคราว) วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2549¹⁵ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาล มีภาระสำคัญ คือ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เนื่องจากรัฐธรรมนูญที่ใช้ในขณะนั้นเป็นฉบับชั่วคราว จึงได้จัดให้มีสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งสมาชิกส่วนหนึ่งเคยเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ทำการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2540 มาก่อน

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2550¹⁶ และมีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ผลการเลือกตั้งพรรคพลังประชาชน ได้รับชัยชนะ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2551 สภาผู้แทนราษฎร มีมติเห็นชอบให้นายสมคิด สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2551 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้นายสมคิด สุนทรเวช สิ้นสุดความเป็นนายกรัฐมนตรี กรณีทำรายการชิมไปบ่นไป ทางสถานีโทรทัศน์เป็นผลให้สภาผู้แทนราษฎรประชุมเลือกนายกรัฐมนตรีและที่ประชุมมีมติให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2551 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่การบริหารเป็นไปด้วยความขัดแย้งเพราะกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยบุกยึดทำเนียบรัฐบาล เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ แต่ที่สำคัญก็คือ กลุ่มผู้ชุมนุม และประชาชนทั่วไปทราบดีว่า นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นตัวแทนของพันธมิตรจวกโทกษิมชินวัตร จนกระทั่งวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินยุบพรรคพลังประชาชน กรณีกรรมการบริหารพรรคทุจริตการเลือกตั้ง ตัดสิทธิกรรมการบริหารพรรคพลัง

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว), (2549), ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 123, ตอนที่ 102 ก, หน้า 1-14.

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (2550), ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก, หน้า 1-127.

ประชาชน เป็นเวลา 5 ปี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ จึงขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้สภาผู้แทนราษฎรต้องประชุมหานายกรัฐมนตรีคนใหม่ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2551 จัดตั้งรัฐบาล แต่การบริหารราชการของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ มีอุปสรรคตั้งแต่เริ่มเข้ารับบริหารราชการ เพราะถูกกล่าวหาจากกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ซึ่งเป็นฐานมวลชนของพรรคไทยรักไทยว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นตัวแทนเผด็จการทหารและการตั้งรัฐบาลในกรมทหาร จนเกิดเหตุการณ์รุนแรงในเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 หลังจากนั้นรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็ประสบกับปัญหาทั้งในและนอกสภา การบริหารราชการเป็นไปด้วยความลำบากถึงขนาดต้องประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฝ่ายกลุ่ม (นปช.) ได้รวมตัวกันอีกครั้งเพื่อกดดันให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยุบสภาให้มีการเลือกตั้งใหม่ การชุมนุมครั้งนี้ยาวนานตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 และจบลงด้วยการสลายการชุมนุมของรัฐบาล

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 และกำหนดวันเลือกตั้งใหม่วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ผลการเลือกตั้งพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีจัดตั้งรัฐบาล และได้รับโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยการชูนโยบาย “ทักษิณคิด เพื่อไทยทำ” คือ แสดงให้เห็นว่า พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ยังพยายามที่จะเข้ามามีอำนาจทางการเมือง ถึงแม้ตนเองจะหนีคดีไปอยู่ต่างประเทศก็ตาม ดังนั้น ตลอดระยะเวลาที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นน้องสาวพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร บริหารราชการก็ยังไม่ใช้นโยบายประชานิยม โดยเฉพาะนโยบายจำนำข้าว ส่วนในทางการเมืองอีกด้านหนึ่งก็พยายามช่วยเหลือ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร และพวกให้พ้นผิดโดยพยายามออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมให้พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร กับพวกและแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับวุฒิสมาชิก จนเป็นสาเหตุให้เกิดการชุมนุมประท้วงของนักการเมืองและประชาชนที่เรียกตัวเองว่า “คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็น

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (กปปส.) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ต่อมาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 15 คน เป็นเหตุให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา และกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ เนื่องจากถูกขัดขวางจากกลุ่ม กปปส. เมื่อทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล และกลุ่ม กปปส. มีการประชุมร่วมกันจากการประสานของกองทัพแต่ไม่สามารถจะตกลงกันได้

วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกที่วราหราชอาณาจักร เมื่อถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ทำการรัฐประหารรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ 18 และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 19¹⁷ โดยแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เห็นชอบให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ในขณะที่เดียวกัน คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ก็ยังคงมีอยู่การบริหารราชการของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในครั้งนี้ถูกต่อต้านจากภายในและภายนอกประเทศพอสมควร แต่รัฐบาลก็ชี้แจงว่า ประสงค์เข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหาและจะคืนประชาธิปไตยให้ประชาชนโดยเร็ว พร้อมกับกำหนด Road Map เป็นแนวทางในการบริหารราชการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเมื่อร่างเสร็จแล้วได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20¹⁸ และ ดูเหมือนว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะให้

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว), (2557), ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 131, ตอนที่ 55 ก, หน้า 1-17.

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (2560), ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 134, ตอนที่ 40 ก, หน้า 1-90.

เกิดการสืบทอดอำนาจทางการเมืองของทหารและทำลายกระบวนการทางการเมืองในแง่มุมมองทางกฎหมาย ซึ่งน่าจะทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองต่อไปในอนาคต

บทส่งท้าย

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ไม่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา คือ ผู้ร่างประสงค์ที่จะใช้รัฐธรรมนูญเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ โดยเปิดช่องให้คณะทหารที่ทำการยึดอำนาจทางการเมืองโดยผ่านกลไกตามรัฐธรรมนูญ แต่อาจจะลืมไปว่า ไม่มีประเทศใดในโลก หรือแม้รัฐบาลไทยที่ผ่านมาไม่สามารถสืบทอดอำนาจทางการเมืองที่มีใช้แนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้สำเร็จ และนอกจากไม่สามารถนำพาประเทศไปสู่ความยั่งยืนได้แล้ว ยังจะสร้างปัญหาให้เกิดกับประเทศชาติและประชาชนในระยะยาวอีกประการหนึ่ง

สาเหตุของการสืบทอดอำนาจทางการเมือง มีดังต่อไปนี้

1. ผู้ร่างรัฐธรรมนูญทำการร่างรัฐธรรมนูญโดยขาดหลักความสุจริตและไม่เป็นไปตามแนวทางของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง
2. เกิดการต่อต้านการสืบทอดอำนาจของทหาร ขัดต่อหลักการของระบอบประชาธิปไตยอย่างกว้างขวางทั้งระยะสั้นและระยะยาว
3. ปัญหาการทุจริตไม่โปร่งใสของรัฐบาลที่สืบทอดอำนาจอันเนื่องมาจากต้องเอาใจกับกลุ่มทุกกลุ่มที่เข้ามาสนับสนุนรัฐบาลสืบทอดอำนาจและกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาสนับสนุนรัฐบาลที่สืบทอดอำนาจนี้ได้แสวงหาประโยชน์ จนเกิดการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกอย่างกว้างขวาง จนเกิดความวุ่นวายในที่สุด
4. ปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่มีรัฐบาลใดในโลกจะแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้นจะเป็นประเด็นปัญหาแก่รัฐบาลที่สืบทอดอำนาจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5. ปัญหาทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลจะต้องต่อสู้กับอัตราแลกเปลี่ยนและผันผวนของค่าเงินสกุลต่าง ๆ กระทบต่อระบบเศรษฐกิจก็จะเป็นประเด็นเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจากทุกภาคส่วน ทำให้รัฐบาลที่สืบทอดอำนาจสันคลอน

6. รัฐบาลที่สืบทอดอำนาจมาจากการยึดอำนาจ เมื่อหมดอำนาจพิเศษแล้วจะมีกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามและองค์กร NGO ต่าง ๆ ออกมาเปิดประเด็นการเรียกร้องความชอบธรรมเรียกร้องประชาธิปไตยที่แท้จริง เรียกร้องให้แก้ไขปัญหาทางสังคมเศรษฐกิจ การเมือง การทุจริต และนำไปสู่การขับไล่รัฐบาล

สาเหตุหลัก ๆ ทั้ง 6 ประเด็นที่กล่าวมา เคยเกิดขึ้นมาแล้วทั้งในประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ และที่ร้ายแรงอย่างยิ่งซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ คือ การเข้ามาแทรกแซงของระเทศมหาอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแย่งชิงกันมีอิทธิพลในประเทศไทยและในภูมิภาคนี้ จนกลายเป็นสงคราม อย่างเช่น ประเทศซีเรีย ที่เป็นอยู่ขณะนี้

เอกสารอ้างอิง

กนก วงษ์ตระหง่าน. (2527). **การเมืองในระบอบประชาธิปไตย** (งานวิจัยการวิจัย ลำดับที่ 6)

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร. (2502). **ราชกิจจานุเบกษา**. 76 (ตอนที่ 17 ฉบับพิเศษ).

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร. (2515). **ราชกิจจานุเบกษา**. 89 (ตอนที่ 192 ก ฉบับพิเศษ).

ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร. (2534). **ราชกิจจานุเบกษา**. 108 (ตอนที่ 40 ก ฉบับพิเศษ).

นคร พันธุ์มรงค์. (2526). **ประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: พิมพ์.

พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร. (2526). **ราชกิจจานุเบกษา**. 100 (ตอนที่ 39 ก ฉบับพิเศษ).

- พระราชกฤษฎีกายกยอบสภาผู้แทนราษฎร. (2529). **ราชกิจจานุเบกษา**. 103 (ตอนที่ 73 ก ฉบับพิเศษ).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว). (2549). **ราชกิจจานุเบกษา**. 123 (ตอนที่ 102 ก).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว). (2557). **ราชกิจจานุเบกษา**. 131 (ตอนที่ 55 ก).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2534). **ราชกิจจานุเบกษา**. 108 (ตอนที่ 216 ก ฉบับพิเศษ).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). **ราชกิจจานุเบกษา**. 124 (ตอนที่ 47 ก).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**. 134 (ตอนที่ 40 ก).
- สว่าง ลานเหลือ. (2515). **37 ปีแห่งการปฏิวัติ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลیری เปรมจิตต์. **ประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ยุคโบราณถึงยุคปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- Mark and F. Engels. (1967). *Communist Manifesto*. A.J. P. Taylor (editor). Harmonds worth. Middlesex. Penguin.

Reference

- Administrative Charter of the Kingdom. (1959). **the government gazette**. 7 6 (Special Issue 17).
- Administrative Charter of the Kingdom. (1972). **the government gazette**. 89 (Special Issue 192 Kor).
- Administrative Charter of the Kingdom. (1991). **the government gazette**. 108 (Special Issue 40 Kor).
- Constitution of the Kingdom of Thailand (interim). (2006). **the government gazette**. 123 (Issue 102 Kor).

- Constitution of the Kingdom of Thailand (interim). (2014). **the government gazette**. 131
(Special Issue 55 Kor).
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (1991). **the government gazette**. 108
(Special Issue 216 Kor).
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2007). **the government gazette**. 124
(Issue 47 Kor).
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2017). **the government gazette**. 134
(Issue 40 Kor).
- Kanok Wongtrangan. (1984). **Politics in Thailand Democracy** (Research No. 6).
Bangkok: Chulalongkorn University.
- Nakhorn Phannarong. (1983). **History of Thonburi and Rattanakosin**. Bangkok:
Ganesh.
- Parliament Dissolution Royal Decree. (1983). **the government gazette**. 100
(Special Issue 30 Kor).
- Parliament Dissolution Royal Decree. (1984). **the government gazette**. 103
(Special Issue 73 Kor).
- Sawang Lanleau. (1972). **37 Years of Bangkok's Coup D'état**. Bangkok:
Ramkhamhaeng University.
- Siri Premjit. **US History from Ancient to Modern Era**. Bangkok: PraePittaya.